

Nr 414

Av herr Möller m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om
anslag till Kostnader för Sveriges medlemskap i
UNESCO m. m.

(Lika lydande med motion nr 477 i Andra kammaren)

I årets statsverksproposition (bil. 10, åttonde huvudtiteln) föreslås under punkt B (82) 78, att riksdagen till Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m. m. anvisar ett förslagsanslag av 1 250 000 kronor.

Vi vill i anslutning till detta anslag fästa riksdagens uppmärksamhet på följande.

Unesco och dess verksamhet har under de senaste åren vunnit allmänt internationellt erkännande och kraftigt expanderat — framför allt i samband med utvecklingsländernas behov av bistånd för undervisning och forskning. Således har sedan 1950 antalet medlemsstater fördubblats och uppgår nu till 99 samt årsbudgeten tredubblats från cirka 8 milj. till 25 milj. dollar.

Betydelsen av Unescos verksamhet i utvecklingsländerna kan exemplifieras av ett i december 1960 enhälligt antaget uttalande från Unescos medlemsstater, vari bl. a. framhålls att biståndsåtgärder och ansträngningar för ekonomisk utveckling ofta måste bli ineffektiva eller försvagas, om de ej föregås eller åtföljes av utveckling på undervisningens och folkbildningens områden.

Till denna väsentliga unescouppgift kommer också de betydelsefulla uppgifterna att genom stöd till internationellt vetenskapligt samarbete och genom åtgärder för ömsesidigt ökade kunskaper om olika nationers livsformer och kulturer bidra dels till försörjningen av världens hastigt växande befolkning och dels till förbättrade förutsättningar för ökad internationell förståelse och fredligt samarbete.

Med hänsyn till dessa förhållanden och det växande intresset i vårt land för aktivt bistånd till utvecklingsländerna och internationella samarbets- och fredssträvanden synes det oss önskvärt att Sveriges medverkan i det internationella samarbetet även genom Unesco stärkes. Ökade anslag bör bl. a. ställas till förfogande för Sveriges officiella samarbetsorgan med Unesco, svenska unescorådet.

Av tillgängliga handlingar framgår bl. a. att rådets personalstat trots

ökade arbetsuppgifter och automatiska löneökningar varit oförändrat 61 500 kronor sedan 1957 och bortsett från en lönegradsökning för rådets sekreterare i propositionen förutses oförändrad även för budgetåret 1961/62.

Den allmänna löneförhöjningen för statens tjänstemän, räknat från 1957 t. o. m. det kommande budgetåret, uppskattas till 16 %. För rådet 1957/58 medgivet belopp synes oss därför för 1961/62 åtminstone bör ökas med detta procenttal, eller cirka 10 000 kronor, utöver i propositionen föreslaget belopp för sekreterarens lönegradsuppflyttning.

Personalstaten föreslås därför för 1961/62 böra beräknas till i runt tal 73 500 kronor. Det må här nämnas att nuvarande personalstat, förutom rådets sekreterare, vars uppgifter bl. a. ofta förutsätter långvariga tjänsteuppdrag utanför rådets kansli, endast medger ett heltidsanställt kansli-biträde och en deltid- eller tillfälligt anställd biträdande sekreterare. Också kan erinras om ett påpekande från unescorådet, att det växande intresset i Sverige för Unescos verksamhet och för insatser på dess områden, exempelvis av Kooperativa förbundet och fackföreningsrörelsen företagna insamlingar för undervisningsprojekt i mindre utvecklade länder, ställt växande krav på rådets kansli och att dessa f. n. ej kan tillgodoses i önskvärd omfattning.

Den av unescorådet i dess anslagsäskande upptagna posten för Sveriges medverkan i Unescos Östern-Västernprojekt har ej upptagits till behandling i årets statsverksproposition. Utförliga redogörelser för detta viktiga projekt, av betydelse såväl för den tekniska biståndsverksamheten som för Sveriges framtida kommersiella och kulturella kontakter med asiatiska och arabiska stater, har lämnats i tidigare propositioner och motioner. Här skall endast erinras om att projektet avser att skapa och sprida ökad ömsesidig kunskap och förståelse mellan människor i de västerländska och asiatisk-arabiska kulturområdena. Projektet har av Unescos övriga medlemsstater, bl. a. i våra nordiska grannländer, omfattats med största intresse och föranlett ett stort antal betydelsefulla insatser. Hittills medgivna anslag för svensk medverkan i projektet har, trots starka förord i press och andra sammanhang, inte ens motsvarat vad Sverige erhållit i direkta bidrag från Unesco för stipendier inom projektets ram.

Även om det med hänsyn till föreliggande omständigheter f. n. icke anses möjligt att helt tillgodose de av svenska unescorådet framförda önskemålen beträffande en aktiv svensk insats i projektet synes det oss dock viktigt att rådet genom ett anslag på förslagsvis 40 000 (jämfört med äskade 78 000) kronor för budgetåret 1961/62 kan beredas möjlighet att på olika upplysande och samordnande plan verka för svenska insatser i projektet. Det bör härvid också beaktas att detta i hög grad kommit att framstå som en värde- mätare på de västerländska staternas beredvillighet att, utanför den ram av samarbete som gåvor i form av tekniskt bistånd innebär, samarbeta med,

söka lära känna och förstå folken i de österländska kulturkretsarna — i ett ömsesidigt givande och tagande.

Med hänsyn till Östern-Västernprojektets anknytning till och betydelse för den allmänna tekniska biståndsverksamheten kan alternativt ifrågasättas om medel för Sveriges medverkan i detta projekt inte möjligen kan utgå från under tredje huvudtiteln föreslagna anslag för Bidrag till internationell hjälpverksamhet.

Under särskilt angivna delposter för utredningar, upplysningsverksamhet, omhändertagande av utländska studiegrupper och besökare samt expenser har svenska unescorådet för 1961/62 äskat sammanlagt 38 700 kronor. För dessa ändamål har Kungl. Maj:t sedan 1957 endast medgivit ett årligt belopp på 23 200 kronor.

Det belopp som av Kungl. Maj:t föreslås har i praktiken stått oförändrat sedan 1955 och motsvarar enligt vår mening ej vad som skulle behövas för att unescorådet nu på ett tillfredsställande sätt skall kunna fullgöra ålagda och önskvärda arbetsuppgifter. Det bör härvid också noteras, att vad unescorådet kan göra i fråga om bl. a. utredningar och upplysningsverksamhet innebär en avlastning av såväl ecklesiastik- och utrikesdepartementens arbetsbörda som de centrala ämbetsverkens, framför allt skolöverstyrelsens. Vi föreslår således att också dessa poster höjes till av rådet föreslaget belopp, eller med 15 500 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer vi,

att riksdagen utöver vad i årets statsverksproposition föreslagits inom förslagsanslaget Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco måtte

dels för automatiska löne- och arvodesökningar hos svenska unescorådet anvisa ett belopp av 10 000 kronor,

dels för Sveriges medverkan i Unescos Östern-Västernprojekt anvisa ett belopp på 40 000 kronor,

dels ock till förstärkning av vissa andra kostnadsposter för svenska unescorådets verksamhet anvisa 15 500 kronor.

Stockholm den 26 januari 1961

Yngve Möller

Ruth Hamrin-Thorell

Torsten Bengtson